

персонажами. Однак без прямої інтеракції та безпосередніх діалогів реалізується авторський постіронічний задум широти, яка так залишається взаємно непочутою.

2. Замкнені у своїй точці ризоми, персонажі роману Донала Райана з кожним новим розділом-монологом утверджують свою важливість з-поміж інших персонажів роману, однак ризоматичною структурою побудови сюжету автор урівнює трагедію кожного з персонажів. Залишаючи власний суб'єктивний погляд у позатекстовій площині, автор постіронічно нівелює будь-який сенс ширих монологів, не даючи їм жодної моральної оцінки.

Ризоматичне розгортання сюжету із безліччю взаємозв'язків між персонажами: соціальними, економічними та особистісними – не поширюється на внутрішні переживання персонажів роману, кожен з яких перебуває замкненим у своїй точці ризоми, де, наче у капсулі, рефлексує власні рефлексії та не здатен до прямого діалогу. Отже, ризома, як спосіб творення постіронії у романі Донала Райана «The Spinning Heart», сюжетно пов'язуючи персонажів, натомість дистанціює їх емоційно та позбавляє монологічні висловлення авторської оцінки.

Список використаних джерел:

1. de Salazar, Asier Altuna-García. Polyphony, Provincialism, Nostalgia and Involution in Post-Celtic Tiger Ireland: Donal Ryan's The Spinning Heart (2012), English Studies, 100:1, 2019. 90-107, DOI: 10.1080/0013838X.2018.1541267
2. Deleuze, Gilles and Félix Guattari. 1980. A Thousand Plateaus. Trans. Brian Massumi. London and New York: Continuum, 2004. Vol. 2 of Capitalism and Schizophrenia. 2 vols. 1972-1980.
3. Ryan, Donal. The Spinning Heart. Astrolabe publishing, 2020. 208 p.
4. Бабелюк, О. Наративна ризома як вихідний формальний принцип постмодерністського текстотворення. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2011. Вип. 9. С. 16-26.

ПУБЛІЦИСТИЧНА СКЛАДОВА У ГРОМАДСЬКІЙ ТА ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВІКТОРА ГЮГО (ЗА РОМАНОМ АНДРЕ МОРУА «ОЛІМПІО, АБО ЖИТТЯ ВІКТОРА ГЮГО»

Василь Загороднюк
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української і слов'янської
філології та журналістики,
Херсонський державний університет,
E-mail: vzagorodnuk1955@gmail.com

Громадська і творча діяльність Віктора Гюго динамічна і багатогранна. Вони сприймаються не ізольовано, а в єдності, адже їхня взаємопов'язаність і взаємодоповненість цілком очевидні. І весь життєвий, творчий шлях цього французького автора це підтверджує. До цього і дотичне його особисте життя.

Одним із переконливих доказів цього є роман Андре Моруа «Олімпіо, або життя Віктора Гюго». Він у формі біографічного жанру моделює образ класика в громадській, творчій діяльності, також в особистому житті.

Андре Моруа знайомиться з творчістю Віктора Гюго з дитячих років: «Я ще не вмів читати, а вже зі слізьми на очах слухав, як мати читала мені «Бідних людей» [2, с.5]. Знайомство це інтенсивно продовжується: «У п'ятнадцять років «Знедолені» схвилювали мене до глибини душі» [2, с. 5]. І підсумовуючи: «Впродовж усього життя я відкривав усе нові й нові риси генія» [2, с. 5]. Це дає підстави вважати, що Андре Моруа засвоїв багату джерельну базу про Віктора Гюго, окрім цього, маючи письменницький талант, зумів написати про нього роман, що не втрачає актуальності і в наш час. Він перекладений багатьма мовами світу, зокрема й українською. Вже посилаючись на нього, виокремлюємо публіцистичну складову в громадській та творчій діяльності Віктора Гюго. У 1817 році він зі своїми братами планують заснувати тижневик «Бретонські листи», а вже наступне видання – журнал «Літературний консерватор» редагує Віктор Гюго, що «виходив з грудня 1819 по березень 1821 року [2, с. 5]. У цьому виданні редактор «вміщав хроніку про дрібні службові розпорядження міністерств...» [2, с. 69]. Андре Моруа цитує у романі Сент – Бева, який характеризує Віктора Гюго як журналіста: «Роки журналістської діяльності (1819 - 1820) стали в його житті вирішальними: любов, політика, незалежність, рицарські почуття і релігія, бідність і слава, наполегливе навчання, боротьба проти долі на всю силу залізної волі... все це... вже називають геніальністю» [2, с. 69]. Така журналістська діяльність у Віктора Гюго знаходила реалізацію у вищій її формі – публіцистиці. Її складова наявна в багатьох творах автора. Дослідниця творчості Віктора Гюго констатує: «Відродно: твори митця поєднують у собі історію, ліричність і публіцистику» [3, с.148]. Спочатку це була дотичність до багатьох газетно – журнальних видань: відгуки, рецензії на його літературну творчість із усіма перипетіями пов'язані з нею. Андре Моруа відтворює, як молодий письменник, ставлячи перед собою амбітні плани, входить в літературний процес, спілкується з письменниками, дискутує з ними. В основному це літературна тематика, її проблеми, шляхи розвитку, роль у ній талановитого автора.

У міру розвитку сюжетної лінії «Олімпіо, або життя Віктора Гюго», коли потенціал головного героя роману вповні розкривається, його твори привертають увагу чисельних читачів, тоді набуває динаміки і його громадсько – політична діяльність. В обох випадках це висвітлюється у тодішніх газетах і журналах. Серед них Андре Моруа виділяє видання: «Білий прапор», «Літопис літератури і мистецтва», «Котідьєн», «Французька муза», «Меркюр», «Журналь де Деба», «Глоб», «Ревю де Парі», «Насіональ», «Ревю де Демонд», «Прес», «Пані де Понтіві», «Шаріварі», «Сьєкль», «Патрі», «Евенеман», «Евенеман дю Пепль», «Ревю», «Ле Бульвар», «Ле Пті Журналь», «Ле Солей», «Апель», «Ле Раппель», «Індепанданс Бельж» [2]. Вже цей далеко не повний перелік цих видань підтверджує наскільки була активною творча і громадсько – політична діяльність Віктора Гюго. Кожне із них висвітлювало різноманітні аспекти і проблеми цієї діяльності. Наприклад, у виданні «Журналь де Деба» Гюго

виступає як літературний публіцист, даючи лист – відповідь Гофману. Моруа цитує цей лист, говорить про Гюго: «Не можна не захопитися твердістю тону в цьому листі, ерудицією й рішучістю автора» [2, с. 106]. У газеті «Котідьєна» подається гостра критика «Східних мотивів» Віктора Гюго Шарлом Нодьє. Гюго реагує: «Бо це одне з найжорстокіших потрясінь у житті, коли з серця твого з корінням виривають давню й глибоку дружбу» [2, с.130].

Твори письменника не завжди сприймалися одностайним схваленням. Журнал «Глоб» позитивно відгукується на п'єсу «Ернант», газета «Насіональ» «виступила вороже» [2, с. 153]. Журнал «Ревю де Де Монд» друкує похвальну біографію письменника. Видання «Ревю» адресує йому «порожнечу думок і... надмірність амбіції» [2, с. 228]. А ось таке узагальнення: «Преса не могла вибачити Гюго того,.. що він заступився за... всіх розбитих комунарів...» [2, с. 430]. В одному з листів він писав до Сент-Бева: «Ненависть усієї цієї низькопробної журналістики така велика, що там уже не рахують за мною ніяких заслуг» [2, с. 144].

Однозначно можна стверджувати, що його громадянська позиція спрямовувалася у соціальну площину на захист прав і свобод французького народу. І це виражалось у чисельних виступах у парламенті, на мітингах, у пресі. Вони публіцистично актуальні, емоційно наснажені, позитивно сприймалися реципієнтами. Андре Моруа образотворить Віктора Гюго в роздумах і сумнівах, як оратора і політика. Його літературний успіх, публічність сприяли політичній кар'єрі. Написана ним стаття-програма для першого номера газети «Прес», його «Лист до виборців», заснування ним газети «Евенеман», виступи за утвердження безкоштовної освіти, загального виборчого права, скасування смертної кари, зрештою, його памфлет «Наполеон Маленький» підтверджували тезу, що у Франції є авторитетний публіцист, думки якого впливають на громадську думку, на французьке державотворення.

Події грудня 1851 р. для Луї-Наполеона були загрозливими, він усвідомлював неминучість державного перевороту. Віктор Гюго в опозиції до імператора і пише прокламацію: «До народу. Луї-Наполеон зрадник. Він розтоптав конституцію, Він порушив присягу. Він поза законом...» [2, с.315]. Автор прокламації на стороні республіканців. Стислість фрази і її зрозумілість у цій ситуації є основною ознакою його публіцистичного стилю. Ця прокламація стала своєрідним підступом до памфлету «Наполеон Маленький». Андре Моруа «Наполеона Маленького» характеризує так: «Це була полум'яна, гнівна імпровізація, звинувачувальна промова в дусі великої латинської традиції: блиск думки Ціцерона, сила Таціта, сатира Ювенала» [2, с.325]. І далі продовжує: «Стиль книжки скидався то на інвективи старозавітніх пророків, то на похмурий гумор Свіфта» [2, с. 325], і далі цитата з памфлету: «Треба спочатку, пане Бонапарт, щоб ви знали бодай трохи, що таке людське сумління. Є дві речі в цьому світі (хай пан почує цю новину, з яких одна зветься Добро, а друга – Зло. І ось відкриття для пана: брехати негарно, зраджувати зле, вбивати – ще гірше)» [2, с.325]. Саме «Наполеон Маленький» в контексті «Олімпію, або життя Віктора Гюго» є тією публіцистичною квінтсенцією, що дуже

увиразнює цих два твори. У них наявна чітка громадянська позиція у відстоюванні демократичних норм у Франції.

Коли почалося воєнне протистояння між Німеччиною і Францією, Гюго пише «Заклик до німців» у якому намагається їх переконати, щоб уникнути війни. Коли ж 1871 р. Франція була переможена, Гюго в газеті «Ле Раппель» поміщає «Лист до редакторів» у якому закликав відроджувати Францію і в цьому він вбачав відродження Німеччини. Він залишається вірним принципам свободи і справедливості, які відстоював ще 1819 р., будучи першим президентом Всесвітнього конгресу миру. «Він проголошував ідею "миру в усьому світі", був головою першого міжнародного з'їзду друзів миру в Парижі. «І все це Віктор Гюго поєднував з яскравим талантом поета, прозаїка, драматурга та публіциста» [4]. До переліку основних його публіцистичних та есеїстичних творів зараховують такі: Етюд про Мірабо, Літературні та філософські есе, Рейн. Листи до друга, Наполеон Малий, Листи Луї Бонапарту, Вільям Шекспір, Париж, Голос з Гернсе, До вигнання, Під час вигнання, Після вигнання, Історія одного злочину, Фанатики і релігія, Мої сини, Архіпелаг Ла Манш, Що я бачив, Альпи і Піренеї, Франція і Бельгія, Післямова до мого життя [1]. Їхня дотичність до художніх творів автора є однозначною. Публіцистична складова надає їм більшої виразності, стильової стрункості й актуальності.

У романі Андре Моруа «Олімпіо, або життя Віктора Гюго» переконливо у художній формі на основі фактів відображено динамічну діяльність письменника і політика Віктора Гюго. У ній чітко виражена публіцистична складова. Наведені нами приклади підтверджують цю думку. Публіцистичний компонент Андре Моруа вміло додає до художньої тканини твору і таким чином перед читачами Віктор Гюго постає як публіцист.

Список використаних джерел:

1. Віктор Гюго Публіцистика та есе. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D>
2. Моруа Андре Олімпіо, або життя Віктора Гюго. Київ : Радянський письменник. 1974. 470 с.
3. Родчин Зоряна Публіцистичні посили в романі-епопеї Віктора Гюго «Знедолені». *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. №8. 2020. С. 147–152.
4. Тарасова Дар'я Віктор Гюго про кохання, свободу та справедливість URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%>